

יבמות יז
sinai.org.il

פטור אשת אחיו
שלא היה בעולמו

המשנה
יש שלושה אחים
ראובן (משוי לרחל), שמעון (משוי ללאה) ומת,
ורק אח"כ נולד לוי.
לוי לא יכול לייבם/לחלוץ לרחל
כי היא אשת אחיו שלא היה בעולמו
אלא שמעון מייבם

אח"כ גם שמעון מת.
לוי לא מייבם לא את רחל
(אשת אחיו שלא היה בעולמו)
ולא את לאה (אשת שמעון)
כי היא צרת רחל

דיונים

המקור
לדין אשת אחיו
שלא היה בעולמו

ר"י-רב
כ"י-שבו אחים
שהיתה להם ישיבה
אחת בעולם

גירסא ב
רחל היא "השנייה"

גירסא א
לרחל (אשת ראובן) היא "הראשונה"
כי נפלה ראשונה לייבום

דחייה
מי אמר?

מניין שייבום זה דווקא
לאחיו מן האב ולא מהאם

שני מקורות
ואח"כ אמרת הגמרא
שבכל מקור יש בעיה
לכן צריך את שניהם

ר"י-רב
"חדיו"
1 מיוחדים - מאוחדים - לגבי נחלה
(שיושבים זה את זה)

קשה
אולי הכוונה שמייוחדים לגמרי
(=מאוחדים)
שיש להם אבא ואימא משותפים?

תשובה
יותר סביר שמאוחדים לנחלה
שהרי זה (גם) הנשוא של ייבום

דחיית התשובה
אולי בכל"ז הכוונה למאוחדים באימא ואבא
כי ייבום זה חידוש (להתיר ערוות אשת אחיו)

לכן
צריך את שני המקורות

רבה
גז"ש "אחים" "אחים" לבני יעקב
(שנים עשר אנחנו אחים
בני אבינו) (מב, לב)

קושיות
אולי תעשה גז"ש אחרת:

תלמד מאיסור אשת אחיו
שזה גם מן האם
("ערוות אשת אחיך לא תגלה")

תשובה
עדיף לעשות גז"ש למה שיותר דומה
("אחים" ולא "אחיך")

דחיית התשובה
גם בלוט המילה מופנה לדרשה
כי התורה יכלה לכתוב "העים"

תשובה
בבני יעקב המילה
אחים מיותרת (מופנה)
(מספיק לכתוב בני אבינו)

אז תלמד מלוט
("אנשים אחים אנחנו")
שצריך לייבם גם אחיו/דוד?

מקרה א
משנה מא.
קידש היבם את
אחות היבמה

ר"י ב"ב
יש זיקה
ולכן אפילו שכבר קידש
ובזה הזיקה פקעה
(כי אסור לו עכשיו לייבם/לחלוץ כי היא אחות אשתו)
בכל"ז אסור לו לכנס
ולבוא עליה עד שאח אחר ייבם
(שאז תפקע הזיקה לגמרי)

תנאים אחרים
אם אין זיקה
מותר

האם יש זיקה?
האם כשממתינה
לייבום או חליצה
(שומרת יבם)
נחשבת
מדרבנן כקצת נשואה לייבם?

אם יש זיקה
אם/אחות הזקוקה
ליבם אסור לבוא על
קצת פקעה
ואפילו אחרי
שהזיקה

אחות היבמה מותרת לפי כולם
(כמו אחות אשתו שמתה)

לגבי אם היבמה
רב יהודה
יש זיקה
אסורה
אפילו שהזיקה קצת פקעה
בזה שמתה היבמה

רב הונא
אין זיקה
מותר באימה

מקרה ב
מתה היבמה

שאלה על שניהם
למה הם לא פשוט אמרו
הלכה כדברי האומר יש/אין זיקה?

תשובה
כי יש הבדל בין המקרה
של ר"י ב"ב
למקרה שלהם

1 אחד לכמה אחים
הבדל בין

רב יהודה חידש
שגם בכמה אחים
יש זיקה

דחייה
גם ר"י אמר
שיש זיקה בכמה אחים

רב הונא חידש
שגם באחד אחי זיקה

דחייה
למה לא פשוט אמר
שהלכה כדברי האומר
שאין זיקה גם בכמה אחים

רב יהודה חידש
שגם אם היבמה מתה
יש זיקה

2 חיה או מתה
הבדל בין אם היבמה
חיה או מתה

רב הונא חידש
שאפילו שאין זיקה
בכל זאת אם היא חיה
הוא אסור באימה ואחותה
כדי שלא לבטל את מצוות ייבום וחליצה
(כי אם יתחתן איתן אז היבמה
הופכת לערווה ונפטרת בלי חליצה)

ראיה שיש זיקה
תנן (משנה מט.)
יבמתו שמתה מותר באחותה

משמע
באימה אסור
כלומר יש זיקה

דחייה
גם מותר גם באימה
אלא שכיון שהמשנה
דיברה ברישא על אחות
דיברה גם בסיפא על אחות